

Birželio 14-oji – Gedulo ir vilties diena

„...tempiam Rusiją tarytum kiaurą baržą“

(Iš lietuvių tremtinių kūrybos)

Paminklas nukentėjusiems per Lietuvos okupacijas Lazdijų rajone, Būdviečio kaime.

Vrš. Eugenijaus Žygaičio nuotrauka

Ats. kpt. **Vytautas VOVERIS**
„Savanorio“ redaktorius

Kai numirė Rusijos carienė Jelizaveta, jos garderobe surado 150 tūkstančių suknelių. Turėjo tokią maniją moteriškė. Jelizaveta kolekcionavo sukneles, o visi kiti Rusijos valdovai, nuo seniausių laikų, – kaimyninių tautų žemes. Ir vis jiems buvo mažai, vis godžiai žvalgėsi, ką čia dar užgrobus, prisijungus, „išvadavus“. Po Antrojo pasaulinio karo Rusijos teritorija padidėjo ne tik pietiniu Sachalinu ir Kurilais, bet ir buvusia Tuvos valstybe Altajaus kalnuose (šiandien apie ją niekas net neužsimena), Mažąja Lietuva, latvių Abrene, estų Petsariu.

Kita carienė, Jekaterina, užgrobusi Lietuvą ir Lenkiją, svajavo sukurti pasaulinę Rusijos imperiją net su šešiomis sostinėmis – Peterburgu, Maskva, Berlynu, Viena, Konstantinopoliu ir Astrachane (pastaroji – Azijos plotams valdyti). Vėliau, Pirmojo pasaulinio karo metais, caras Nikolajus II, pokalbyje su Prancūzijos pasiuntiniu Morisu Paleologu, sostinių skaičių sumažino iki keturių. Petrogradas, Maskva ir Kijevas – rusų rankose, o štai ketvirtoji – Konstantinopolis – vis dar priklausė netikėliams turkams. Po karo reikės prijungti prie Rusijos, suprantama, su Bosforo, Dardanėlių sąsiauriais ir Balkanais. Vokiečių žvalgyba atvežė į Rusiją savo „kurmį“ Leniną ir imperija liko be Konstantinopolio.

Petras I naują Rusijos sostinę Sankt Peterburgą pastatė ne rusų žemėse, o užgroboje teritorijoje – Ingermanlandijoje, kurioje gyveno suomiams gimininga ingrų tauta. Ir štai 1939–ieji... Komunistinė Rusija užpuola Suomiją, bet karas klostosi visiškai ne pa-

gal Kremliaus strategų planus – užmėtyti suomių kepurėmis nesiseka, jie atkakliai ginasi. Maršalas Vorosilovas, eilinį kartą gavęs pylos nuo Stalino, teisinasi, kad kariauti sunku dar ir todėl, jog Leningrado srityje gyvena daug svetimtaučių, palaikančių suomių, todėl reikėtų juos iš ten išstremti.

– Išstremti... – svarsto Stalinas. – Jie ir išstremti žiūrės į Suomiją, norės sugrįžti. Todėl užėmus Suomiją teks išstremti ir visus jos gyventojus.

– Kaip išstremti, kur?.. – nesuprasto pokalbyje dalyvavęs admiralas Ivanas Isakovas.

Stalinas paaiškino:

– Išstremti suomių į tolimąją šiaurę, o Suomiją apgyvendinti rusais. Kokios problemos – juk Suomijoje gyvena mažiau žmonių negu Leningrade!

Suomijos nepavyko paversti sovietine respublika ir suomių liko savo žemėje, o štai ingrai „išskelavo“. Šiandien visoje Rusijoje jų belikę tik apie 300, dar mokačių savąją kalbą. Tauta sunaikinta.

Prieš karą Lietuvoje darbavosi Maskvos „kurmiai“ Paleckis, Sniečkus ir maži kumeliai. 1941 m. birželio 14 d. įvykdytas pirmasis masinis gyventojų trėmimas į Rusiją. Tautai reikalingiausi žmonės – mokytojai, gydytojai, agronomai, miškininkai, karininkai išskelavo į konclagerius mirčiai, o jų šeimos – į Sibirą amžinai tremčiai. Pirmiausia „vežė tuos, kurie buvo jaunos atgimusios Lietuvos šviesa, atrama, viltis“ (Dalia Grinkevičiūtė). Kad neliktų jokios vilties: nuo šiol jūs „vyresniųjų brolių“ vergai! Tai buvo tik pirmasis, bandomasis trėmimas, po jo turėjo sekti kiti, tačiau visus planus supainiojo kilęs karas.

Trėmimai, atnaujinti antrosios sovietų okupacijos metais, palietė visas tautas, tačiau lietuvius labiausiai.

Nukelta į 3 psl.

Archeologija vardan gyvybių. Išsistinis išminavimas

Ats. ltn. **Vidmantas KUPREVIČIUS**

Didžiosios Kovos rinktinės 803 kuopa

KAM Viešųjų ryšių departamentui sukvietus spaudos darbininkus, birželio 4 d. nuvykome Ruklon į Jonušo Radvilos mokomojo pulko Inžinerijos mokyklą, kur psk. Valerija Utyrienė, pulko štabo atsotė spaudai, palydėjo žurnalistus į plk. ltn. Raimondo Visockio, Inžinerijos mokyklos viršininko, su-

rengtą spaudos rytmetį. Jo metu sužinojome mokyklos uždavinius, susipažinome su struktūra, veikla, ateities planais. Po to nuvykome į Gaižiūnų poligoną, kur Juozo Vitkaus inžinerijos bataliono išsistinio išminavimo būrys (22 kariai) vykdė praktinius mokomuosius SSU (standartinių sprogstamųjų užtaisų, pagamintų pramoniniu būdu) nukensminimo bei sunaikinimo (neutralizavimo) darbus.

Lietuvos žemėje šiuo metu yra žinomos 222 SSU radimvietės, jų bendras plotas 13 970 ha. Tai I ir II

pasaulinių karų ir buvusių sovietinių poligonų palikimas, pradedant Kairiais, Rokais, Kazlų Rūda... baigiant Pabrade (jų plotas siekė net 68 000 ha). Liepos mėnesį čia prasidės išsistinio išminavimo darbai, užtruksiantys 10 metų. Visas poligonų plotas bus patikrintas minų bei bombų ieškikliais (minos ieškiklis aptinka SSU 50 cm, o bombų – 6 m gylyje). Šių SSU pažeidžiamiausia vieta dėl korozijos yra sprogdikliai, ypač elektriniai ir cheminiai.

Nukelta į 2 psl.

Buvęs savanoris, dabar tarnaujantis Juozo Vitkaus inžinerijos batalione, gr. Antanas Brazdauskas ruošia sprogdinimui kumuliacinį sprogmenį.

Gr. Igno Andziukevičiaus nuotrauka

Savonoriai – žvalgų kurse Pensilvanijoje

J. srž. **Julija MIŠINAITĖ**

J. psk. **Lina AMBROŽEVIČIŪTĖ**

KASP štabo Civilių ir karių bendradarbiavimo skyrius

Gegužės 9 dieną prasidėjo Lietuvos ir JAV aktyviojo rezervu žvalgų kursas. Dvi savaites Indianotouno Gape mokymo centre kartu mokėsi KASP kariai ir Pensilvanijos nacionalinės gvardijos savanoriai. Kurso metu kariams buvo suteiktos galimybės gilinti žvalgybos taktikos bei technines žinias. Kurse dalyvavo daugiau nei 20 savanorių iš KASP rinktinė, taip pat kariai iš Geležinio Vilko brigados bei Žvalgų mokyklos.

Gegužės 15–24 dienomis Jungtinėse Amerikos Valstijose lankėsi Savanorių pajėgų vadas plk. Antanas Plieskis ir štabo viršininkas plk. ltn. Vilmas Šatas. Vizito tikslas buvo ne tik aplankyti karius savanorius, dalyvaujančius žvalgų kurse, bet ir susipažinti su bendradarbiavimo galimybėmis kitose veiklos srityse, plėtoti tolesnį KASP ir Pensilvanijos nacionalinės gvardijos bendradarbiavimą.

Gegužės 20 d. JAV Pensilvanijos nacionalinės gvardijos štabe Indianotouno Gape įvyko susitikimas, kuriame dalyvavo mūsų ambas-

dorius Jungtinėse Valstijose Audrius Bruzga, gynybos atašė pavaduotojas plk. ltn. Egidijus Armalyš, KASP vadas plk. A. Plieskis, štabo viršininkas plk. ltn. V. Šatas, JAV Pensilvanijos nacionalinės gvardijos vadė gen. mjr. Dž. L. Rait, Pensilvanijos nacionalinės gvardijos bendradarbiavimo programos koordinatorius mjr. Kristoferis Ferara, dvišalio bendradarbiavimo karininkas Lietuvoje mjr. Michaelis Levickis.

Susitikimo metu ambasadorius A. Bruzga padėjo Pensilvanijos nacionalinės gvardijos atstovams

už gerą Lietuvos karių priėmimą bei bendradarbiavimą rengiant panašius kursus. Gen. mjr. Dž. L. Rait pabrėžė, jog bendradarbiavimas tarp Lietuvos savanorių pajėgų ir JAV Pensilvanijos valstijos nacionalinės gvardijos yra geras tęstinio bendradarbiavimo pavyzdys, o kartu ir mokymasis. Vėliau Krašto apsaugos sistemos medaliu „Už nuopelnus“ buvo apdovanotas mjr. K. Ferara, nuo 2005 metų einantis Pensilvanijos nacionalinės gvardijos bendradarbiavimo programos koordinatoriaus pareigas.

Nukelta į 5 psl.

Archeologija vardan gyvybių. Ištinis išminavimas

Atkelta iš 1 psl.

Nuo 1991 iki 2007 m. Lietuvos kariuomenės išminuotojai saugiai (incidentų nėra buvę nuo pat 1990 m.) sunaikino 38 000 SSU bei 160 000 nebetinkamos amunicijos vienetų. 2006 m. birželio 20 d. Ministro pirmininko potvarkiu sudaryta darbo grupė, turinti apibendrinti pasiūlymus, ką daryti su tais sprogmenimis. Viena šio pobūdžio veiklos grandis yra Juozo Vitkaus inžinerijos bataliono Inžinerijos mokykla, kurią sudaro keturi padaliniai: sprogmenų neutralizavimo, karo inžinerijos, bendrosios inžinerijos ir ABC. Šiuose padaliniuose mokoma pagrindinių išminuotojo ir karo inžinieriaus dalykų, atnaujinami individualūs įgūdžiai, mokoma veiksmų prieš improvizuotus užtaisus (pagamintus ne pramoniniu būdu, dažniausiai ardant SSU ir panaudojant jo sprogiąją medžiagą, maišant ją su parankiniais buitiniais dalykais: vinimis, veržlėmis ir kt., pvz., savižudžių diržai), planuojama rengti šio profilio privalomos karo tarnybos karius. Panašios mokyklos yra Latvijos ir Estijos valstybėse, tik bendradarbiavimas visų trijų Baltijos valstybių dar nėra toks glaudus, kokio siekta. Mokykloje vyksta įvairios trukmės kursai: SSU neutralizavimo, kovinės ir bendrosios inžinerijos, karinės inžinerijos pionierių, ABC apsaugos, priešmisijinio rengimo, taktinių procedūrų aptikus sprogmenį (žmonių, transporto priemonių apšaukimas, ginklų paieška) kursai. Vidutiniškai parengiama apie 150 žmonių per metus. Planuojama užmegzti ryšius su kologais. Yra rengiami narai išminuotojai, kurie duonos iš kovinių plaukikų neatims (tai jie iš Gluko ežero iškėlė 1600 SSU, kada nardęs atostogaujantis Inžinerijos bataliono karys pastebėjo įtartinus dugno iškilumus). Planuojami ABC žvalgybos, ABC užterštumo šalinimo, o taip pat posprogimino tyrimo kursai. Mokykla rengia žemesniųjų grandžių išminuotojus, aukštesniųjų pakopų specialistai mokosi užsienyje. Pats plk. ltn. R. Visockis, kurį laiką ėjęs ryšių karininko pareigas centrinėje JAV vadavietėje, sako, jog Lietuvos civiliai yra ramūs ir sprogmenų nebijo, nes žino, kad visada atvyks išminuotojai. Tai ne tušti žodžiai.

Pro saugos postus atrūkstame prie reikiamo buomo. Žydi vilnagėlės, netrikdomos pelkutej kurkia varlės. Kiek toliau smėlėtoj, spygliuota viela aptvertoj mokymo vietoj blindažo pavėsy išrikuotas ištisinio išminavimo būrys. Mus palydį į tolimesnį antžeminį blindažą. Neutralizuojama kovinė prieštankinė mina, kokias, tik mokomąsias, mokėmės, velėną atkėlę padėti, keistai prazvimbis skeveldros, kurių negirdėtum, jei lydintis karininkas nepasakytų atidžiau klausytis. Patikrinama,

kaip susprogo. Leidžiama išėiti. Ir dabar jau bus galima stebėti, sugulus už pylimo. Patikrinus elektros linijos magistralę, duodama komanda: „Ugnis! Ugnis! Ugnis!“ Atsakoma: „Sprogdinu! Sprogdinu! Sprogdinu!“ Sūkamas raktas ir su trenksmu į viršų kyla juodas smėlis. Patikrinus, kaip sprogo, užgesinus nedidelį žolės lopinėlį, įleidžiama pažiūrėti, kaip atrodo sovietinis BTR, kurį vakar pagal mokymo planą „pavaišino“ neutralizuojamu 120 mm minosvaidžio sviediniu: bokštelis, su raudona penkiakampe, nulėkęs, smėlin tapybiškai briauna įsmigęs, šarvas ties priekiniu kairiuoju ratu per siūles suplėšytas, pasilenkus įeiti galima, „salonas“ baltai išdeges. Greta, kas likę iš lengvojo automobilio: stogas atlapotas, vidus išdeges. Kitoje mokymo vietoje parodyta, kas atsitinka užmynus priešpėstinę miną (pasak mus lydėjusio kario, bato kulnas ir aulai buvo surasti kone už 60 m nuo epicentro.) Leidžiama pažiūrėti kaip smėlio duobėje guli 120 mm minosvaidžio sviedinys, prie jo prilipinta pilkšva masė, arti duobės atvesti laidai. Ir vėl, lydimi atsakingų karininkų, einame į atokesnį blindažą...

Vykdamas žinojau, kad iš KASP į Juozo Vitkaus inžinerijos batalioną, po misijos Afganistane, nuėjo Dariaus ir Girėno rinktinės grandiniai Ignas Andziukevičius ir Edmundas Pakutka. Abu radau būrio draugų apsupty, besišypsančius po pratybų, sakančius, kad sekasi gerai, kad mokslų tik pati pradžia. Edmundas su palengvėjimu šalmą nuo prakaituotos galvos nusisega, o Ignui, greičiausia, buvo tekus užduotis iš toliau fotografuoti, kas svarbiausia. Ir laukė staigmena, - ištisinio išminavimo būrio vadas kpt. Arūnas Janušonis dėvi mūsų antsiuvą su ažuolo lapais ir yra iš Dainavos rinktinės. Buvęs Afganistane sovietinės kariuomenės priešlėktuvinės gynybos pajėgose, vėliau – ir Lietuvos kariuomenės vykdomoje misijoje, linksmi atsakas, kad jo gyvenimo vingius į storą knygą būtų galima surašyti: norėjęs skraidyti, bet dabar jaučiasi „susirgęs“ išminavimu.

Laipinamės ir vykstame į pulką, o iš ten – Vilniun, į redakcijas.

Tai, kas iš senų laikų glūdi pelkėse, dirvoje, ežerų dugnuose, senieji keramikos, gintaro, odos, įvairių metalų dirbiniai, monetos yra ieškomi, atsargiai archeologų iškasami, dokumentuojami, restauruojami ir ima džiuginti ne tik mokslininkus, bet ir muziejų lankytojus.

Kam rengiasi ištisinio išminavimo būrys, nedaug tesusiję su istorine archeologija, gal tik nepaprastu profesionalumu ir kruopštumu, bei dokumentavimu, tačiau visiškai teisėtai galėtume jo veiklą vadinti *archeologia pro vita*, archeologija vardan gyvenimo, taigi – ir gyvybių.

Karo policijos kuopos kariai tapo donoriais

Donorai kraujo centre.

Autoriaus nuotrauka

Ats. ltn. **Kęstutis GRUODIS**

Didžiosios Kovos rinktinė

Didžiosios Kovos rinktinės Vilniaus karo policijos kuopos kariai, atsiliepdami į Nacionalinio kraujo centro prašymą, pareiškė norą tapti neatlygintais kraujo donoriais. Keturi iš jų neatlygintinai kraujo davė jau ne pirmą kartą.

Kuopoje tarnaujančios gr. Skirmantės Makūnaitės teigimu, pastaroji kuopos akcija yra unikali. Tai pirmas kartas, kuomet kuopos kariai tapo donoriais savo iniciatyva. Iki šiol savanoriai tik prisijungdavo prie rinktinėje rengiamų donorystės akcijų arba duodavo kraujo individualiai, nuvykę į Nacionalinį kraujo centrą. Savanorė taip pat pridūrė, kad panašias akcijas ketinama rengti ir ateityje.

Apdovanojimai

Sausumos pajėgų vadas apdovanojo padėkos raštu:

kpt. Saulių Ličkų, srž. Darių Petrįką, vyr. srž. Tomą Dičmoną, vyr. srž. Tomą Kėburį, vyr. srž. Artūrą Rozgų.

KASP vadas apdovanojo medaliu „Už pasižymėjimą“:

plk. ltn. Vilma Šata;

padėkos raštu:

kpt. Rolandą Stankevičių, kpt. Kęstutį Valentą, ats. ltn. Aivarą Bagdoną, ats. ltn. Inga Kuzmičiovą, ats. ltn.

Tomą Rainį, gr. Dainių Gudelį, gr. Skirmantę Makūnaitę, gr. Aurimą Šiką, ats. gr. Juozą Kavaliauską.

Paskyrimai

Kpt. **Marius Dzienajavičius** paskirtas Didžiosios Kovos apygardos 8-osios rinktinės štabo S1 skyriaus viršininku.

Kpt. **Artūras Petruša** paskirtas Lietuvos didžiojo kunigaikščio Butigeidžio dragūnų mokomo bataliono štabo aptarnavimo tarnybos vadu.

Kpt. **Ramūnas Rązgus** paskirtas Žemaičių apygardos 3-osios rinktinės štabo S5 skyriaus viršininku.

Kpt. **Valerjanas Rovdo** paskirtas Didžiosios Kovos apygardos 8-osios rinktinės štabo S6 skyriaus viršininku.

Vyr. ltn. **Darius Jonaitis** paskirtas Žemaičių apygardos 3-osios rinktinės štabo aptarnavimo kuopos vadu.

Atsisveikino su tarnyba

[atsargą paleisti:

psk. Jonas Ambotas, vrš. Bronius Kavaliauskas, vrš. Vytautas Mickevičius.

Misiją pradėjome sėkmingai

Būrys atvyko į Kosovą.

Vrš. **Albertas BRADAITIS**

KFOR-18

KFOR-18 būrys suformuotas Didžiosios Kovos rinktinės pagrindu, su kaunietišku ir panevėžietišku „prieskoniu“. Būryje 26 kariai savanoriai (tarp jų dvi merginos ir vienas PKT karys). Vadas – vyr. ltn. Kazimieras Kopačius, būrininkas – vrš. Raimondas Pavydis.

Perėję ugnį ir vandenį, t. y. pasiruošimą, trukusį tris mėnesius, vadų bei instruktorių dėka išlieję daug prakaito ir pabuvoję įvairiuose mūsų kariuomenės daliniuose Alytuje, Vilniuje, Klaipėdoje ir kitur, būrio kariai balandžio 18 d. pradėjo savo misiją jau ne Kosovo provincijoje, kaip buvo iki šiol, bet nepriklausomoje Kosovo respublikoje, kurią neseniai pripažino ir Lietuvos Respublikos Seimas.

Entuziazmo kariams nestinga, geros nuotaikos taip pat, ypač ten, kur yra gr. Laimutis Tvaskus bei eil. Arminas Sakalauskas.

Gyvename amerikiečių bazėje, dviejuose namukuose ant kalvos, šalia koplyčios, beveik šventoje žemėje. Nors mūsų čia ir nedaug, stengiamės deramai atstovauti savo šaliai, kad niekas neturė-

tų preteksto apie Lietuvą, lietuvius kalbėti blogai. Prie kiekvieno mūsų kambario kabo maža, bet ryški Lietuvos vėliava, taip pat ir būrio vėliava, kurią krašto apsaugos ministras įteikė vadui išleistuvių metu. Tvarkingumas, pasitempimas bei gerai atliekamos užduotys yra kiekvieno čia tarnaujančio Lietuvos kario pareiga.

Kariai turi puikias sąlygas pailsėti laisvu nuo užduočių metu, pasportuoti ar pažaisiti taip miela kiekvienam lietuviui krepšinį.

Pirmąją savaitę perėmėme pareigas ir užduotis iš KFOR-17 būrio. Viskas vyko sklandžiai ir draugiškai. Išlydėjus dzūkus, KFOR-18 būrys pasiraityto rankoves ne tik dėl šilto klimato, bet ir dėl darbų gausos ir kibo vykdyti užduotis, kurių yra įvairios – pasienio su Makedonija apsauga, patruliavimas įvairiais maršrutais kuopos atsakomybės rajone, stebėjimo ir mobilūs kontrolės postai. Taip pat teko tris savaites kas antrą dieną būti pasiruošusiems greitajam reagavimui. Prieš tai būrys svečiavosi prancūzų bazėje, kur mokėsi malšinti riaušes, Kosovo karinių pajėgų bazės šaudykloje priaudėme ginklus, tad būrys gali vykdyti greitojo reagavimo operacijas bet koku metu.

Patruliavimas yra viena iš įdomiausių ir atsakingiausių užduočių ir galimybė pamatyti šį gražų kraštą ne tik nuo bazės kalvų. Bendravimas su vietiniais ar tik pasisveikinimas – tai viena iš patrulio užduočių. Taip „užkariaujame“ vietinių širdis, galime gauti papildomos informacijos, geriau atlikti savo darbą. KFOR-18 būrio kariai maloniai sutinkami tiek didesniame miestelyje, tiek atokiame kalnų kaimelyje, nes visi žino, kad lietuviai geranoriškai nusiteikę ir draugiški jų atžvilgiu.

Būryje yra keletas karių, misiją atliekančių antrą kartą, ir jie sutinkami kaip seni draugai.

Tačiau nors ir gražus kraštas, puikūs peizažai, atsipalaiduoti nėra kada, nes praėjęs karas čia paliko savo pėdsakus – minų laukus, nesprogusius sprogmenis, blėstančio, bet vis tiek išliekančio konflikto su Serbija ir galimybes.

KFOR-18 būrio kariai vaikšto savo pirmąją jau pramintais takais ir tiki, jog ateis toks laikas, kai žmogui, išėjusiam pasigrožėti kalnais, nereikės su savimi nešėti minų laukų žemėlapių, o ginkluoti konfliktai bei nesantaika liks tik kino filmuose..

Žemaičių rinktinė paminėjo 17-ąsias įkūrimo metines

Vilma KOJELIENĖ

Rinktinės štabo CKB vyr. specialistė

Gegužės 22-oji – Žemaičių apygardos rinktinės įkūrimo diena.

1991 m. gegužės 22 d. SKAT štabo viršininko įsakymu buvo įkurta Klaipėdos savanorių rinktinė.

Šiomet 17-ųjų įkūrimo metinių sukaktį rinktinės kariai paminėjo gegužės 21 d. Kaune, karininkų ramovėje, kur vyko šventinis minėjimas bei koncertas, o vėliau kariai lankėsi Vytauto Didžiojo karo muziejuje.

Į šventę susirinko daugiau kaip 100 rinktinės profesinės karo tarnybos karių, civilių tarnautojų ir karių savanorių. Pradėjus minėjimui į ramovės didžiąją salę buvo įneštos Lietuvos Respublikos ir rinktinės vėliavos, sugiedotas Lietuvos himnas, o vėliau kariai lankėsi Vytauto Didžiojo karo muziejuje.

Į šventę susirinko daugiau kaip 100 rinktinės profesinės karo tarnybos karių, civilių tarnautojų ir karių savanorių. Pradėjus minėjimui į ramovės didžiąją salę buvo įneštos Lietuvos Respublikos ir rinktinės vėliavos, sugiedotas Lietuvos himnas, o vėliau kariai lankėsi Vytauto Didžiojo karo muziejuje.

Į šventę susirinko daugiau kaip 100 rinktinės profesinės karo tarnybos karių, civilių tarnautojų ir karių savanorių. Pradėjus minėjimui į ramovės didžiąją salę buvo įneštos Lietuvos Respublikos ir rinktinės vėliavos, sugiedotas Lietuvos himnas, o vėliau kariai lankėsi Vytauto Didžiojo karo muziejuje.

Į šventę susirinko daugiau kaip 100 rinktinės profesinės karo tarnybos karių, civilių tarnautojų ir karių savanorių. Pradėjus minėjimui į ramovės didžiąją salę buvo įneštos Lietuvos Respublikos ir rinktinės vėliavos, sugiedotas Lietuvos himnas, o vėliau kariai lankėsi Vytauto Didžiojo karo muziejuje.

Į šventę susirinko daugiau kaip 100 rinktinės profesinės karo tarnybos karių, civilių tarnautojų ir karių savanorių. Pradėjus minėjimui į ramovės didžiąją salę buvo įneštos Lietuvos Respublikos ir rinktinės vėliavos, sugiedotas Lietuvos himnas, o vėliau kariai lankėsi Vytauto Didžiojo karo muziejuje.

Į šventę susirinko daugiau kaip 100 rinktinės profesinės karo tarnybos karių, civilių tarnautojų ir karių savanorių. Pradėjus minėjimui į ramovės didžiąją salę buvo įneštos Lietuvos Respublikos ir rinktinės vėliavos, sugiedotas Lietuvos himnas, o vėliau kariai lankėsi Vytauto Didžiojo karo muziejuje.

Į šventę susirinko daugiau kaip 100 rinktinės profesinės karo tarnybos karių, civilių tarnautojų ir karių savanorių. Pradėjus minėjimui į ramovės didžiąją salę buvo įneštos Lietuvos Respublikos ir rinktinės vėliavos, sugiedotas Lietuvos himnas, o vėliau kariai lankėsi Vytauto Didžiojo karo muziejuje.

tas Zaura, taręs sveikinimo žodį, įteikė medalius „Už pavyzdingą kario savanorio tarnybą“ 15, 10 ir 5 metus išstarnavusiems savanoriams. Keletui karių suteikti aukštesni laipsniai.

Žemaičius sveikino kitų rinktinų, Klaipėdoje dislokuotų dalinių, vadai, malonu buvo matyti ir buvusius rinktinės vadus – ats. plk. ltn. Leoną Stonką, mjr. Dainių Janėną, buvusį vado pavaduotoją ats. kpt. Vytautą Žymančių.

Rinktinės vadas plk. ltn. Vytautas Reklaitis, sveikindamas savo karius, palinkėjo, kad rinktinės savanorių gretose būtų kuo daugiau tikrų savanorių. Vado sumanymas – surengti rinktinės įkūrimo dieną Kaune – pasiteisino: iškilminga atmosfera istoriniuose Lietuvos karininkų ramovės rūmuose, nuotaikingos klaipėdiečių grupės „Cappella A“ melodijos, nuoširdus ramovės viršininko ats. mjr. Gedimino Reuto sveikinimo žodis... Visa tai suteikė mūsų šventei iškilmingumo ir išskirtinio žavesio.

Rinktinės vadas plk. ltn. Vytautas Reklaitis: „Sveikinu su aukštesniu laipsniu...“

Autorės nuotrauka

„...tempiam Rusiją tarytum kiaurą baržą“

(Iš lietuvių tremtinių kūrybos)

Atkelta iš 1 psl.

Lietuviai sudarė tik kelis procentus imperijos gyventojų, bet, pavyzdžiui, 1948 m. – net 49,2 procentus visų ištremtųjų Sovietų Sąjungoje, 1951 m. – 46,5 procento. Tad Suslovo grasinimas, kad bus Lietuva, tik be lietuvių – visai ne tušti žodžiai.

Ne visi tremtiniai traktuoti vienodai. SSRS generalinio prokuroro Safonovo ir vidaus reikalų ministro Kruglovo įsakymu tremtinių vaikai, sulaukę 16 metų ir pasirinkę tėvų – ne rusų – tautybę, būdavo įrašomi į tremtinių įskaitą (t. y. amžinai tremčiai), tuo tarpu pasirinkę rusų tautybę – neįrašomi. Rusų tremtinių vaikai į įskaitą apskritai nebūdavo įrašomi ir sulaukę 16-os jie galėjo važiuoti, kur panorėję, o lietuvius jaunuolius, slapta grįžusius į tėvynę, gaudydavo ir veždavo atgal

į tremtį. Iš to galime daryti išvadą, kad didžiarusiškasis šovinizmas yra tautų naikavimo teorija, o stalinizmas – tos teorijos praktinis įgyvendinimas.

Po Stalino mirties trėmimai nesiliovė, tik jie įgavo kitokias formas. Lietuvoje, kaip ir kitose respublikose, buvo pašėlusiai agituojiama organizuoti persikelti gyventi į Sibirą, į Kazachstaną, apmokant kelionės išlaidas, siūlant visokių lengvatų. Nemažai ir išvyko, o į Lietuvą kėlėsi rusai. Tai vadinosi „laisvas darbo jėgos judėjimas“ (kaip dabar Europos Sąjungoje). Tos „jėgos“ palikuonys – žmonės be tėvynės, be šaknų, be kalbos – bedvasiai rusakalbiai, „nauja žmonių bendrija – tarybinė liaudis“.

Siekdamas įsitvirtinti valdžioje, Chruščiovas ėmėsi Stalino nusikaltimų kritikos, pasmerkė „ne teisėtus trėmimus“ (vadinasi, būta

ir „teisėtų“ trėmimų?), bet vėliau, nusprendęs, kad jau sėdi tvirtai, numojo ranka. Kai Chruščiovą nvertė Brežnevas, bet kokios užuominos apie trėmimus imtos laikyti baustina „antisovietine propaganda ir agitacija“. Trėmimai teisėti! Iš Lietuvos buvo ištremti tik liaudies priešai – buožės, fabrikantai ir prostitutės. Be to, po karo vykstiant nuožmiai klasių kovai, daug lietuvių patys prašėsi, kad juos su šeimomis iškeltų gyventi kuo toliau, pavyzdžiui, į Kolyumą. Sovietų valdžia negalėjo likti kurčia darbo žmonių pageidavimams. Kas tuo nenorėtų patikėti, tepavarto Berijos pavaldinio, Sovietų Sąjungos didvyrio, NKVD pulkininko Stanislovo Vaupšasovo (surusėjusio lietuviu Stasio Vaupšo) prisiminimus, išleistus Maskvoje sovietmečiu. Jis rašo, esą lietuviai su ašaromis akyse prašydavo: tik išvežkit mus greičiau į Tolimuosius Ry-

tus, tik išvežkit!.. Suprantama, kad tuos „memuarus“ parašė ne pats mažaraštis, vos pradinę mokyklą baigęs (ir nieko daugiau!), pulkininkas, o samdytas „literatūrinis negras“, tačiau projektas (kaip dabar madinga sakyti) jo, enkavėdis-to, komunistų partijos parankinio. Trėmimai vyko organizuotai, planingai ir gerai pasirengus. Okupantams, deja, aktyviai talkino tautos išdavikai. Jie rašydavo skundus, sudarinėdavo tremiamųjų sąrašus, rodydavo, kas kur gyvena. Juk iš kur kareiviams žinoti, kad šita sodyba Jonaičio, o ana Petraičio. Visas ištremtųjų turtas atitekdavo „partiniam-tarybiniam aktyviui“, tai jie ir stengdavosi. Kaip komunistai dalijosi grobiu Mosėdyje, vaizdžiai aprašo Romualdas Granauskas. Paskaitykit jo „Vargonus su tekinėliais“! Panašiai dėjosi visoje Lietuvoje, ne tik Mosėdyje,

bet tai žemiausias lygis, o štai uolus NKVD informatorius Aleksys Churginas, Zimano tautietis ir bičiulis, žmogus išsilavinęs, apvogdavo ištremtųjų inteligentų bibliotekas ir unikaliausias knygas vilkdavo į savo namus, suprantama, su „organų“ žinia ir sutikimu.

Rašytojas Alfonsas Bieliauskas, pirmosios sovietų okupacijos metais buvęs valsčiaus komsorgu Kauno apskrityje, savo prisiminimuose ilgai ir nuobodžiai įrodinėja, kad prie trėmimų jis neprisidėjo, jam tai buvę labai netikėta, kaip perkūnas iš giedro dangaus. Teisinas, nors niekas jo nekaltina! Tai kas tada vedžiojo rusų kareivius po vienkiemius, jeigu ne valsčiaus partorgas, komsorgas ir vykdomojo komiteto pirmininkas? Stribų prieš karą dar nebuvo, tik entuziastingai nusiteikę žydai. (Eduardas Mieželaitis, raginamas parašyti apie tą laikotarpį atsiminimus, atsikalbinėjo: jeigu rašysiu teisybę, mane apkaltins antisemitizmu.) Kodėl karui prasidėjus, kai visa Lietuva džiūgavo ir vylėsi, jog komunistams atėjo galas, Bieliauskas basas, galvotrūkišiais dūmė į Rusiją? Ko bėgti, jeigu sąžinė švari?

Mūsų kuopos Šilalės savanoriai

Gr. **Vilius DŽIAVEČKA**

„Savanas“ korespondentas

Žemaičiai, 308 kuopos savanoriai eiliniai Antanas Girčys ir Raimondas Macas, abu devyniolikmečiai moksleiviai, jau rengdamiesi į misiją Afganistane išlaikė paskutinį brandos egzaminą – istorijos. Jaunuoliai tarnauja kiek ilgiau nei metus, tačiau tarnyboje tikrai nėra naujokai, savo pirmaisiais tarnybos metais baigė po 4–5 kursus Dragūnų mokomajame batalione, ir įgyvendino vaikystės svajonę – tapo kariais ir net susiruošė misijon.

– Tarnaudamas Savanorių pajėgose tu visada turi daugiau galimybių nei išėjęs į privalomąją ar į profesinę tarnybą, – sako eil. R. Macas. – Pirmiau-

Eil. Raimondas Macas.

sia tarnybą gali pradėti dar aštuoniolikmetis, besimokydamas mokykloje. Savaitgaliais gali lankyti užsiėmimus, taip pat dalyvauti kursuose, netgi išvykti į misijas. Ir... visada turėsi galimybę iš civilinio gyvenimo pereiti į profesinę tarnybą, jei po kelerių metų supras, kad tai tau labai patinka. Yra ir kitas kelias – darbas, mokslas, karjera civiliniame gyvenime, jei tarnauti nebebus ūpo.

Antaną į Savanorių pajėgas atvedė sesuo, tos pačios kuopos savanorė j. srž. Antanina Girčytė. Mergina rimta savanorė, Kaune dirba „Ekskomisarų biure“, apsaugoje.

– Kai dar mokiausi žemesnėse klasėse, Antanina, grįžusi iš pratybų su ekipuote, kuprine ir šalmu, keldavo pavydą. Sesuo leisdavo pasimatuoti šalmą, pakilnoti kuprinę. Pasiklausius pasakojimų apie pratybas norėjosi ir pačiam viską išbandyti. Taip, vos sulaukęs aštuoniolikos metų, su visais reikalingais dokumentais nuva-

Eil. Antanas Girčys.

žavau į Šilalę. Neilgai trukus priėmė į kuopą ir iškart išsiuntė į bazinį kursą Klaipėdoje, o ten jau greitai pripratau prie kariuomenės drausmės ir tvarkos. Dar prieš tapdamas savanoriu buvau tvirtai įsitikinęs, kad pabaigęs vidurinę stosiui mokytis miškininkystės, o dabar viršū ima kariuomenė, – sako savanoris Antanas.

Raimondas įsitikinęs, kad po misijos bus lengviau apsispręsti, kur pasukti: ar likti savanoriu ir toliau mokytis, ar pereiti į profesinę karo tarnybą. Jauną savanorį dabar traukia misija, nes tik tikroje operacijoje gali save rimtai išbandyti, be to, misija dar labiau sustiprintų pasitikėjimą savo jėgomis ir padėtų apsispręsti, kokią profesiją toliau rinktis gyvenime.

Net ir kario žūtis riaušiu metu Čagčarane savanorių neatbaidė nuo tarnybos PAG. Žinoma, misija Afganistane pavojinga, sako, o tai įpareigoja dar labiau nusiteikti galimiems sunkumams ir rimtai rengtis misijai. Jau praėjome igūdžių suvienodinimo ir pirmosios medicinos pagalbos kursus.

– Kiekvienas naujokas, – mano Šilalės savanoriai, – atėjęs į pajėgas privalo tobulėti ir nevengti sunkumų, dalyvauti pratybose, prašytis pasiūnčiamas į kursus, o ne laukti, kol vadai pasiūlys. Kitaip

sijas. Mažai kas dar likęs kuopoje nuo tų metų. O laikas eina greitai – užsiėmimai, pratybos, pasirengimas pratyboms. Su įdomumu seržantas prisimena štabų mokymus, kai, trūkstant specialistų, štabo skyrių karininkų darbą atlikdavo savanoriai. Tomas perėjo per visus skyrius, mokėsi ir klydo, tačiau įgijo daug patirties.

J. srž. Kęstutis Kolbergis prieš dvylika metų atitarnavo Geležinio Vilko brigados Kęstučio batalione. Siūlė tada kariui pasilikti tarnauti, bet jis nesutiko, labai jau norėjosi namo. O dabar Kęstutis aštunti metai KASP, mat kariškos veiklos gyvenime visgi pritrūko. Žemaitis turi keletą tvirtų nuostatų – jei nori tarnauti kariuomenėje, pirmiausia eik į privalomąją tarnybą, jei ten patiks – visada galėsi ateiti į Savanorių pajėgas. Užsidirbti ir pragyventi, anot savanorio, galima Lietuvoje, ir nėra reikalo nei lenkti nugarą užsienyje, nei rizikuoti tarptautinėse misijose. Dukrelę Evą auginantis savanoris samprotauja, kad jeigu dabar pereitų į profesinę, tai paskirtų kur toli į brigados batalioną, tektų visai savaitei atitrūkti nuo šeimos. Negerai. Automechaniko verslo j. srž. K. Kolbergis taip pat neketina mesti. Anksčiau, kai kuopa turėjo sunkvežimius, mechaniko

Srž. Tomas Baškys.

tokiam žmogui Savanorių pajėgose – ne vieta. Juk kariuomenėje ne dirbi, o tarnauji, reikia stengtis iš visų jėgų.

J. srž. Kęstutis Kolbergis ir srž. Tomas Baškys – kuopos senbuviai. Vyrų tarnauja, nes jiems patinka toks gyvenimo būdas ir kuopoje nuo seno susiformavęs geras kolektyvas. Vairuotoju Tauragės apskrities administracijos Žemėtvarkos skyriuje dirbantis Tomas neseniai penkeriems metams pratęsė kario savanorio sutartį. Nuo 1996 metų pabaigos tarnaujantį karį maloniai stebina jauni savanoriai, į kuopą ateinantys jau su teorinių karybos žinių bagažu: „Smagu dirbti, kai kariai motyvuoti, ir kartais žino daugiau už mane, būrininką. Jie prisiskaito įvairios literatūros, prisirenka žinių iš interneto“.

Tuomet, kai pradėjo tarnauti Tomas, savanoriai neturėjo interneto, nebuvo tarnybos užskaitymų, beveik niekas nevažiavo į mi-

igūdžiai ypač praversdavo; teko ir GAZ–66 variklį per kelias dienas perrinkti, kad į pratybas savanoriai galėtų išvažiuoti.

Iš Trakų kilęs 308 kuopos vado pavaduotojas vyr. ltn. Aurelijus Buinevičius, po mokslų Karo akademijoje, tarnybą pradėjo būrio vadu Algirdo batalione, o kai po dviejų metų atėjo laikas rotacijai, labai nenorėjo palikti reguliariosios kariuomenės: „Išėjau su mintimi, kad būtinai ten sugrįšiu, tačiau, pritapęs KASP ir geriau pažinęs savanorius, žalią bėrėtę padėjau ilgesniam laikui. Iš Algirdo MPB teko pereiti į Kęstučio rinktinę, kur pradėjau vykdyti 91 bataliono štabo viršininko pareigas. Persilaužti nebuvo lengva, aš – jaunas leitenantas, o reikėjo užsitarnauti žilagalvių savanorių pagarbą, bendrauti su kariais ne vien taip, kaip parašyta statute. Apskritai, tuo metu du trečdaliai karių buvo vyresni už mane. Dar po

Vyr. ltn. Aurelijus Buinevičius.

dvejų metų tapau karo prievolės viršininku Šilalės RTG, tačiau šios pareigos manęs nesužavėjo, moraliai atsigaudavau tik savanorių kuopos pratybose, ten dalyvaudavau kaip stebėtojas. Supratau, kad ilgai taip netempsiu, ir pajėgų vadui parašiau prašymą, kad paskirtų į pėstininkų kuopą. Taip, bėgant metams, perėjau nemažai pareigų – tarnavau ir kuopos vadu, ir Kęstučio rinktinės štabe, kol reorganizacijų verpetuose vėl atsidūriau Šilalėje. Jau tarnybos pradžioje supratau, kad daug mano „vilkuose“ girdėtų gandų ir stereotipų apie savanorius yra visiškai netiesa“.

Kuopos vado pavaduotojas džiaugiasi, kad tarnauja kartu su

tarnauja savanoriais. Ir ne tik iš šio kaimo, bet ir iš gretimoms Laukuvos apylinkės. Štai ką gali geras pavyzdys! Savanoris uždega kitus, agituoja tarnauti. Džiugu, kad mūsų kuopoje yra bent keturios penkios dinastijos, kai kartu tarnauja bent keletas vienos šeimos narių. Pradedant broliu ir seserimi Girčiais, dar tarnauja tėvas Vainas ir du sūnūs Remigijus ir Vygandas Vaičekauskai, visi išstarnavę ne mažiau kaip dešimt metų, kiek anksčiau turėjome net tris brolius Vitkus, (tiek Vaičekauskų, tiek Vitkų dabar kuopoje likę po du) taip pat tarnauja du broliai Zobielos ir jų pusbroliu, yra trys broliai Kleismentai –

Audrius, Marius ir Petras. Marius jau grandinis, ir jo pėdomis seka du jaunesni broliukai. Iš jaunesnių savanorių – broliai Raimondas ir Martynas Macai. Dažniausiai taip ir nutinka, kad pas mus įstojęs vienas brolis, po metų kitų atsiveda kitą brolių, tik sulaukusį aštuoniolikos metų. Yra kuopoje ir du dvyiniai – Romualdas ir Tomas Vėliai.

Anot kuopos vado kpt. V. Stūrono, apie dešimt procentų kuopos savanorių išvykę uždarbiauti į užsienį. Kai galima dirbti Europos Sąjungoje, nemažai žmonių didesniu atlyginimu susigundo. Gerai tik tiek, kad beveik visi grįžta, neviršija leidžiamo termino arba jį prasižėsia. Būna net iš užsienio trumposiomis žinutėmis savanoriai teiraujasi, kaip čia mes gyvename, būna, kad ir lauktuvių parveža.

– Kuopa tarsi gyvas organizmas, kad ji gyvuotų reikia nuolat dirbti, nes tik sustojus viskas gali išsprūsti iš rankų, – sako vyr. ltn. A. Buinevičius. – Per metus į kiekvieną Šilalės rajono mokyklą užsukame net tris kartus. Moksleivius agitujame tapti savanoriais, o su mokytojais pasišnekame apie pas juos dar besimokančius mūsų karius, aptariame bendrus renginius, vaikų vasaros stovyklas. Su Šilalės Dariaus ir Girėno mokykla esame pasirašę bendradarbiavimo sutartį, pagal ją mokyklos patalpose, klasėse, savanoriai galime vesti teorinius užsiėmimus. Gauname net kompiuterį su „vaizdo patranka“. Tai mums labai patogiu, kadangi sutaupome daug laiko ir resursų, nereikia važiuoti į Šilutę, kur dažniausiai vedame praktines pratybas savanoriams. Tradiciškai prie Pajūrio miestelio padedame rengti vasaros stovyklas. Gaila, pernai ši tradicija buvo nutrūkusi, šiemet planuojame ją atnaujinti. Rajono valdžiai taip pat padedame įvairių renginių metu.

Palyginus su didesniais rajonais, Šilalėje tarnauja tikrai nemažas procentas jaunimo – daugiau nei 80 savanorių, o visame rajone gyvena vos 50 tūkstančių gyventojų. Suprantama, norint turėti naujų karių reikia pastangų. Gerai sutariame ne tik su mokyklomis, bet ir su Šilalės policija, galime naudotis jų sporto sale, žaisti krepšinį. Yra ne tik gerų krepšininkų, bet ir tinklininkų. Kuopa labai sportiška, įvairiose varžybose iškovota daug įvairių prizų. Malonu su tokiais savanoriais dirbti!

J. srž. Kęstutis Kolbergis.

Autoriaus nuotraukos

Savanoriai – žvalgų kurse Pensilvanijoje

Atkelta iš 2 psl.

Nepaisant šalto ir lietingo oro, susitikimo vieta persikėlė į poligoną, kur delegacija pabendravo su JAV bei Lietuvos kariais, dalyvaujančiais kurse.

– Šis dvišalis kursas – puikus per 17 Savanorių pajėgų gyvavimo metų pasiektas tarptautinio bendradarbiavimo rezultatas, – sakė KASP vadas plk. A. Plieskis, – gera pradžia, ateityje turėsianti tęsinį.

Bendri JAV ir Lietuvos savanorių mokymai pagrįsti keliais tikslais: galimybe kariams susipažinti su naujos technikos panaudojimo galimybėmis ir galimybe mokymuose dalyvauti kartu su amerikiečiais, o taip pat dirbti mišriose grupėse (poromis).

Žvalgų kursas

Jau pirmąją pratybų dieną kariai buvo suskirstyti į grupes po keturis (du lietuviai, du amerikiečiai) ir supažindinti su bendra kurso programa, pratybų tikslais, taisyklėmis. Viena iš jų: kariai kitą pratybų dieną turėjo pradėti kario malda, kurią lietuviai, baigiantis pratyboms, išmoko mintinai. Mokymosi diena buvo padalyta į dvi dalis. Pirmoji dienos pusė skirta teorinei daliai, antroji – praktinei. Priklausomai nuo temos, pratybos vykdavo ir tamsiu paros metu. Kurso temos: raketinė sistema „Javelin“, minos, improvizuoti sprogstamieji užtaisai, naktinis ir dieninis orientavimasis pagal globalią pozicionavimo sistemą. Kariai taip pat susipažino su M2, M240B kulkosvaidžiais, taip pat naktiniu ir dieniu šaudymu iš jų. Didelį įspūdį kariams paliko sprogdinimo darbai.

Aktyviosios fazės metu teko

Atvyko mūsų ambasadorius Audrius Bruzga ir KASP vadas plk. Antanas Plieskis.

įkurti patulio bazę, atlikti žygius, patruliuoti, dalyvauti mūšyje mieste konflikto teritorijoje. Pratybų teorija ir praktika paremta vadovaujantis praktika įgyta tarptautinės misijos Irake metu.

Merginos

Dviejų merginų savanorių dalyvavimas šiame kurse – tai tik dar vienas įrodymas, jog moteris kariuomenėje – lygiavertis partneris, tai patvirtino ir pratybų dalyviai, ir amerikiečių instruktoriai, kurie, beje, labai nustebino sužinoję, jog teks dirbti su merginomis. Amerikoje moteris į kovines operacijas nesiunčiamos.

Ar pasiteisino kurso lūkesčiai, ar pasiektas tikslas?

Gr. Loreta Juodaitytė, Dariaus ir Girėno rinktinė, Savanorių pajėgose tarnauja 3 metus:

– Man kurse labai patiko. Buvo dalykų, kuriuos dariau pirmą kartą.

Pirmą kartą teko vadovauti patruliui, kuriame dalyvavo visiškai naujai sutikti kariai. Be to, vadovauti reikėjo ne tik lietuviams, bet ir amerikiečių kariams. Siek tiek sudėtingiau buvo dėl kalbos. Teško greitai priiminti sprendimus, situacija greitai keitėsi, o buvau atsakinga už visus karius ir užduoties sėkmę. Amerikiečių instruktoriai įvertino gerai. Džiaugiausi, kad buvau vertinama kaip karys, o ne mergina. Aš labai norėjau pagilinti žinias ir patirtį karinėje srityje, taip pat sudomino galimybė pabendrauti anglų kalba (tai mano specialybė). Tai pirmas kartas, kada dalyvauju tarptautinėse pratybose užsienyje.

Žvalgų mokyklos vyr. instruktorius **j. psk. Ernestas Kuckailis.** Kariuomenėje – 17 metų, trijų misijų patirtis: Kosovas, Afganistanas, Irakas. Tarnybą pradėjo savanoriu Kauno rinktinėje:

– Lūkesčiai iš dalies pasiteisino.

Asmeniškai man, kaip instruktoriui, šiame kurse buvo svarbu stebėti instruktorių amerikiečių darbą, pratybų organizavimo, vedimo metodikos, teritorijos parinkimo savitumus. Taip pat įdomu buvo stebėti prieš veiksmų imitavimo grupės pasiruošimą.

Koks geriausias įspūdis, kokie plusai ir minusai?

Gr. Loreta Juodaitytė:

– Labai patiko atmosfera, požiūris į karį. Visada buvome skatinami. Nesvarbu, kad padarėme klaidų, nebuvo neigiamų emocijų, kiekvienoje situacijoje instruktoriai atrasdavo gerų dalykų, visada paskatindavo.

J. psk. Ernestas Kuckailis:

– Šios bendros pratybos – tai puiki galimybė praplėsti savo akiratį. Puiki proga susipažinti su didelės ir įtakingos šalies kariuomenės kasdienybe, rutina, karinėmis tradicijomis, pavyzdžiui, neteko

niekur kitur matyti tokios visuomenės pagarbos kariui. Dėvėti uniformą – didžiulė garbė ir pareiga, ir nepajutau jokio dirbtinumo. Namai, kuriuose gyvena karys su šeima, yra pažymimi žvaigžde.

Mažai laiko skirta pasiruošimui prieš aktyviąją pratybų fazę. Nepatogu tai, jog instruktoriai įtakoti kurso eigos, koreguoti programos negali, nes ji sudaryta aukštesniame lygmenyje. Manau, tikslas pasiektas. Ką norėjome išmokyti, tą ir išmokome. Vadovaujosi šūkiu: visada išlik optimistu!

J. psk. E. Kuckailis šaudymo varžybose iš pistoleto M-9 Beretta užėmė pirmąją vietą asmeninėje įskaitoje tarp lietuvių. Lietuviai šaudymo varžybose iš M-16 ir M-9 bendroje komandinėje įskaitoje užėmė ketvirtąją vietą.

(Pradžia. Tęsinys kitame numeryje.)

Gr. Loreta Juodaitytė ir j. psk. Ernestas Kuckailis.

Mišri grupė.

J. srž. Julijos Mišnaitės ir j. psk. Linos Ambroževičiūtės nuotraukos

Dvi dienos Baltarusijoje

Ats. kpt. **Vytautas VOVERIS**

„Savanas“ redaktorius

Gegužės 22–23 d., pagal dvišalio bendradarbiavimo planą, grupė Lietuvos karinės žiniasklaidos atstovų lankėsi Baltarusijoje. Tai atsakomasis vizitas, baltarusiai mūsų šalyje pabuvojo pernai.

Programoje: susitikimas su baltarusių karinės žiniasklaidos vadovais, pažintis su Baltarusijos karo akademija, 206 šturmo aviacijos baze, ekskursija į istorinį-kultūrinį kompleksą „Stalino linija“. Mūsų atašė plk. ltn. Alvydo Danėno dėka teko pabuvoti ir Lietuvos ambasadoje. Lietuvių delegaciją globojo Baltarusijos gynybos ministerijos spaudos tarnybos viršininkas plk. Viačeslavas Remenčikas ir plk. Jurijus Cikalas, sovietmečiu tarnavęs Lietuvoje, pažįstantis mūsų kraštą ir suprantantis lietuviškai.

Baltarusijos kariuomenė suformuota po Sovietų Sąjungos žlugimo Baltarusijos karo apygardos pagrindu. Apygardoje būta daugiau kaip 280 tūkstančių karių ir beveik viskas, išskyrus strateginės paskirties branduolinius dalinius, visa infrastruktūra, ginkluotė ir technika atiteko kuriamoms Baltarusijos ginkluotosioms pajėgoms. Daugiau negu reikia, todėl teko imtis neišvengiamų reformų. Prieš trejetą metų reformos baigtos ir šiandien Baltarusijos kariuomenėje tarnauja 50 tūkstančių karių ir dirba 15 tūkstančių civilių. Šauktinių neatsisakoma. Tarnybos trukmė – 1,5 metų, turintys aukštąjį išsilavinimą tarnauja 1 metus. Karinės doktrinos pagrindas – teritorinė gynyba, karo atveju teritoriniai daliniai turi ginti savo teritoriją iki ateis reguliarioji kariuomenė.

Kariuomenės vado pareigybės nėra, nes gynybos ministerijai vadovauja profesionalas, šiuo metu gen. plk. Leonidas Malcevas. Po reformos valdymas yra toks: gynybos ministras – generalinis štabas – kariuomenės rūšys – operatyvinės kryptys – junginiai ir atskirieji daliniai.

Reformos metu stipriai sumažintos sausumos pajėgos. Dabar jas sudaro trys mechanizuotosios brigados, dvi zenitinių raketų brigados, dvi artilerijos brigados, artilerijos pulkas, du inžinerijos pulkai, du ryšių pulkai, specialiosios paskirties radiotechnikos pulkas, du radioelektroninės kovos batalionai ir kt.

Sukurtos specialiųjų operacijų pajėgos, kurias sudaro dvi mobiliosios brigados ir specialiosios paskirties brigada. Pastaroji suskirstyta į rinktines, o mobiliosios brigados turi po tris mobiliosius batalionus, po vieną savaeigės artilerijos divizioną, zenitinių raketų divizioną, ryšių batalioną ir atskirąsias kuopas.

Karinės oro pajėgos ir priešlėktuvinė gynyba sujungtos į vieną kariuomenės rūšį. Dabar KOP ir priešlėktuvinė gynyba turi šešias aviacijos bazes (planuojama jas pertvarkyti į mobilesnes, prie vieno aerodromo „nepririštą“, aviacijos grupes), septynis zenitinių raketų brigadas, zenitinių raketų pulką, radiotechnikos brigadą, radiotechnikos pulką, ryšių

pulką, du atskiruosius ryšių batalionus, radioelektroninės kovos batalioną ir kt.

Jaunesnius specialistus ir praporščikus rengia jungtinis mokymo centras Gardine, karininkus – Baltarusijos karo akademija Minske. Kariūnai mokosi šešiuose fakultetuose – sausumos pajėgų, ryšių ir automatizuotų valdymo sistemų, priešlėktuvinės gynybos, aviacijos, vidaus tarnybos, pasienio apsaugos. Užsieniečių fakultete mokosi kariūnai iš užsienio ša-

karo akademijoje. Fakultetai rengia karininkus tokių specialybių, kurių poreikis kariuomenėje nedidelis ir neapsimoka tai daryti Karo akademijoje. Štai svarbiausios šalies aukštosios mokyklos – Baltarusijos universiteto Karinis fakultetas rengia karo žurnalistus, psichologus, teisininkus, topografus, chemikus, tarptautinės teisės specialistus, Minsko medicinos universiteto Karinis fakultetas – karo gydytojus. Baigę karinius fakultetus tęsia tarnybą kariuomenėje, o baigę ka-

Televizijos studijai „VojenTV“ taip pat vadovauja pulkininkas. 5 kūrybinės grupės rengia ne tik savaitines televizijos laidas „Arsenas“, kitas laidas, bet ir kuria filmus. Pernai sukurtas vaidybinis filmas „Tėvynės skydas“, šiuo metu kuriamas 12 serijų filmas „Siena“ apie Baltarusijos sienas nuo Lietuvos didžiosios kunigaikštystės laikų iki šiandienos. Mes nieko neišradinėjame, sakė „VojenTV“ vadovas, pasižiūrėjome kaip dirba vokiečiai, prancūzai, austrai ir kas mums pasirodė

tas pasidžiaugė, kad visai neseniai Baltarusijoje pastatytas laikraštinių popieriaus fabrikas ir dabar neberekės to popieriaus importuoti, o keli šimtai žmonių turės darbo: „Mūsų principas toks: ką galime patys pasigaminti, tą stengiamės ir pasigaminti, o ne iš užsienio įsivežti“. Suprantama, kad verslininkams, kurių visas verslas yra „perku-parduodu“, tai nepatinka. Nepatinka ir užsienio kompanijoms. Na ko jūs vargstat, geriau iš mūsų pirkit! „Štai, – mostelėjo ranka „makdonaldo“ pusėn vienas karininkas Minske, – sugebėjo įlįsti, ir dabar stengiasi mus įtikinti, kad presuotos atliekos yra pats geria-

Kultūriniam istoriniame komplekse „Stalino linija“.

lių, daugiausia kinai. Kvalifikacijos kėlimo fakultetas yra taktinio lygmens, jame mokosi kuopų (baterijų), batalionų (divizionų) vadai ir jų pavadootojai. Aukštąjį operatyvinį-taktinį karinį išsilavinimą karininkai gali įsigyti vadų ir štabų fakultete. Generalinio štabo fakultetas yra strateginio lygmens. Jį sukūrus, Baltarusijos karininkams neberekia vykti mokytis į užsienį.

Mokslų tiriamasis darbas dirbamas ne tik 46 katedrose, bet ir šešiose mokslinio tyrimo laboratorijose (žvalgybos ir radioelektroninės kovos, karinių oro pajėgų, priešlėktuvinės gynybos, sausumos pajėgų, vadybos, automatizuotų valdymo sistemų ir ryšių, karinio išsilavinimo problemų). Akademijoje dirba 21 mokslų daktaras (mūsų habilituoto daktaro atitikmuo) ir 228 mokslų kandidatai (pas mus būtų daktarai). Akademijoje mokosi apie 3000 kariūnų, 4 arba 5 metus, priklausomai nuo specialybės. Merginos priimamos tik į Ryšių ir automatizuotų valdymo sistemų fakultetą. Dauguma kariūnų yra baigę arba Minsko suvoroviečių mokyklą, arba vidurinių mokyklų karines-patriotines klases, todėl motyvacija tvirta, atkrenta vos vienas kitas. Karininkas, sako baltarusiai, turi būti aukštos kvalifikacijos profesionalas, bet pirmiausia jis turi būti savo šalies patriotas.

Karininkai rengiami ne tik Karo akademijoje. Šešiuose universitetuose veikia kariniai fakultetai, dar keturiuose ir Minsko aviacijos kolegijoje – karinės katedros. Kas yra karinės katedros, atsimename iš sovietmečio. Kariniai fakultetai – tai ne katedros, juose mokosi tokie patys kariūnai, kaip ir

rines katedras tampa atsargos karininkais, bet ne visi. Atsargos karininkų skaičius ribojamas (tik tiek, kiek reikia), todėl dalis baigusiuju karininkų laipsnių negauna ir laikomi atsargoje kaip specialistai.

Šiomet Baltarusijos universiteto Karinis fakultetas išleidžia pirmąją karo žurnalistų laidą. Beje, ši specialybė laikoma vyriška ir merginos nepriimamos, nors suprantama, kad norinčiųjų yra.

Baltarusijos karinės žiniasklaidos redakcijos yra savarankiški padaliniai, tiesiogiai pavaldūs Vyriausiajai ideologijos valdybai. Ši valdyba tiesiogiai pavaldi ministrui, užsiima karių patriotiniu ir moraliu auklėjimu. Visuose daliniuose ir padaliniuose, iki kuopos imtinai, yra vado pavadootojas ideologijai. Ideologinio darbo karininkus rengia Karo akademija.

Baltarusijos kariuomenė turi vieną laikraštį – dienraštį „Beloruskaja voennaja gazeta“. Tiražas nuo 8000 egzempliorių 1994 m. išaugo iki 35 000 šiuo metu. Redakcijoje dirba 52 žmonės (įskaitant techninius darbuotojus). „Nei televizija, nei internetas mums ne konkurentai“, – sakė vyr. redaktorius papulkininkis Vladimiras Aleksandrovas. Žurnalas „Armija“ taip pat vienintelis, bet jis dar turi tris priedus, skirtus ideologijai, ginkluotei ir technikai, kultūrai ir menui. Tiražas – 17 000 egzempliorių, vyriausiasis redaktorius – plk. Nikolajus Kačukas, redakcijoje dirba 11 žmonių, iš jų 5 karininkai ir 2 praporščikai. Savo atskirus leidinius, bet tik vidiniam naudojimui, dar turi Karo akademija ir priešlėktuvinė gynyba, o dienraštis bei žurnalas skirti ne tik kariams, bet ir visuomenei.

naudinga, įgyvendinome. Profesionaliai žurnalistiniu ir kariniu atžvilgiu sukurtais siužetais apie kariuomenę „VojenTV“ aprūpina visas šalies televizijas. Gynybos ministerijos interneto svetainę rengia 13 žmonių, iš jų du pulkininkai ir vienas papulkininkis.

Svarią vietą karių ugdymo sistemoje užima profesionalūs kariniai meno kolektyvai – akademinis dainų ir šokių ansamblis ir Baltarusijos kariuomenės teatras, kurio repertuare ne tik istorinės-patriotinės tematikos spektakliai, bet ir Šekspyras.

Kultūrinis-memorialinis kompleksas „Stalino linija“. Netoli Minsko atkurtas vienas įtvirtintas rajonas, šiuo metu restauruojamas dar vienas prie Polocko. Besidomintiems istorija pasižiūrėti verta, todėl ir važiuoja ekskursijos ne tik iš Baltarusijos, bet ir iš užsienio. Ar netrikdo toks pavadinimas? „Mes turime tokią istoriją ir neketiname jos atsakyti“, – sakė atsargos papulkininkis, visuomeniniais pagrindais dirbantis ekskursijų vadovu.

206 šturmo aviacijos bazė dislokuota Lydoje. Trys eskadrilės, radiotechnikos ir aprūpinimo batalionai. Viena eskadrilė pertvarkyta į mokomąją ir pavadinta „Belaja Rusj“. Čia mokosi skraidyti Karo akademijos Aviacijos fakulteto kariūnai. Kol mokomosios eskadrilės nebuvo, jiems tekdavo važinėti į Rusiją, o eskadrilė atsirado tik tada, kai pradėjo veikti treniruoklis. „Jis ne iš užsienio parsivežtas, tai mūsų, Baltarusijos inžinierių, darbas“, – didžiavosi lakūnai. „Čia mūsų, tai mes sukūrėme, mes padarėme...“ – šiuos žodžius teko girdėti ne kartą. Vienas žurnalis-

šias maistas, ypač jeigu dar ne baltarusiška duonos gira, o atvežtine kokakola – chemikalais su vandeniu – užgersi... Kas nori investuoti į gamybą – prašom, o įvairūs lupikautojai, prekeiviai, siekiantys tik pinigų iš mūsų šalies išsunkti, tegul suka ienas kur nors kitur!“

Karo akademijoje ant sienos kabo Žalgirio mūšio schema. Baltarusiai laiko, kad tai ir jų pergalė. Teisingai, juk kelis šimtmečius buvome vienos valstybės – Lietuvos Didžiosios Kunigaikštystės, piliečiai. Nacionalistų grupelės net bando savintis Lietuvos valstybės simbolius, o Radvilas vadina žymiausiaisiais Baltarusijos didikais. Na, jeigu jiems labai reikia tų feodalų... Lietuvių tautai jie niekuo nenusipelnė, nė per nago juodymą. Kartais net taip parašo: „Senoji baltarusių sostinė ir dvasinė meka Vilnia, dabar vadinama Vilniumi“. Primena tai XIX amžių ir mūsiškį Andrių Vištelį, turėjusį negincijamų įrodymų, kad Dievas su angelais danguje tik lietuviškai tekalbąs. Arba jau šiuos laikus ir žymų mokslinį ateistą ir nenuilstamą kovotoją su religiniais prietarais Ivaną Tichonovičių, laikams pasikeitus tapusį didžiu lenkų patriotu ir kataliku Janu Ciechanovičiumi. Šitas Ivanas-Janus tvirtai žino, kad Vilniaus krašto gyventojai – tai ne nutautinti lietuviai, o grynakraujai mozūrai. Negi ginčysiesi su višteliais.

Tautos – ne čigonų taborai ir ne emigrantų kaimenės, klydinėjančios tai šen, tai ten. Kokius kaimynus Dievas davė, su tokiais reikia ir gyventi. Su vokiečiais, rusais, lenkais amžinai pešėmės, su latviais ir baltarusiais – niekada.

Adolfo Ramanausko-Vanago 90-osioms gimimo metinėms pažymėti šalies bendrojo lavinimo mokyklose buvo surengtas rašinių konkursas, kurį organizavo Alytaus Adolfo Ramanausko-Vanago vidurinė mokykla. Pirmąją vietą laimėjo Lazdijų rajono Kučiūnų pagrindinės mokyklos moksleivė Eglė Janukonytė. Jos lietuvių kalbos mokytoja – Lina Pileckienė. Spausdiname Eglės rašinį.

Laiškas partizanų vadui Vanagui

Eglė JANUKONYTĖ

Lazdijų rajono Kučiūnų pagrindinės mokyklos 9 klasės mokinė

Nenugalėtasai partizane Vanagai!

Artinasi 90-osios Tavo gimimo metinės. Džiaugiuosi, jog artimųjų, Tave pažinojusių ir tikrų lietuvių atminty ESI GYVAS ir būsi GYVAS AMŽINAI.

Ilgai brandinau mintį parašyti Tau laišką. Vis neišdrįsau... Štai, ką aš noriu nekantraudama Tau papasakoti. Tikriausiai bent pro miglas atsimeni kaimelį Lietuvos –Lenkijos pasienyje, į kurį Tave, trejų metų vaiką, iš Amerikos, Niu Briteno miesto, atsivežė tėvai – dori, darbštūs, dvasingi žmonės, vėliau įskiepiję Tau Tėvynės meilę, troškimą gyventi laisvai. Keistas sutapimas – tame pačiame Bielėnų kaime, esančiame Lazdijų rajone, gimė ir auگو mano lietuvių kalbos mokytoja.

Pavasarij kartu su ja aplankėme Tavo buvusius namus. Tikriausiai nustebsi: jų jau nebėra. Tik tankūs medžiai ir krūmai... Mokytojos tėtis, aklas aštuoniasdešimtmetis senukas, mums parodė, kur Jūsų, Ramanauskų „būklės.“ Keistas man pasirodė šis žodis... ir labai gražus. Mokytoja paaiškino, jog tai nuo žodžio „būti.“ Atsiminiau skaitytą Romualdo Granausko apysaką „Gyvenimas po klevu“, kur senolė kadais žmonių gyvenimas vietos vadino „gyvenimais“...

Deja, dabar Tavo namą mena tik išlikęs ažuolo kelmas. Sakė, šis galingas medis vešėjo prie pat Jūsų namo kertės. Vis dar keroja šimtametė liepa, kurios pavėsis ne kartą glaudė ir Tave. Belandžiodamos po brūzgynus, tarp tankių medžių pastebėjome pražydusią kuklią violetinę gėlytę. Stebėjomės, kaip ji tokioje tankmėje galėjo pražysti. Juk čia vos gali įsibrauti saulės spindulėlis! Manau, ji sukrovė žiedą TAVO ATMINIMUI. Gal čia ji pražysta kiekvieną pavasarį? Kas žino...

Tavo buvusios sodybos vietą įamžinau – nufotografavau. Prie Tavo buvusio namų, ant kalniuko,

prisėdome pailsėti. Ten, kaip pasakojo mokytojos tėtis, vakarais mėgdavo sėdėti ir linksmintis kaimo jaunimas. Tarp jų ir Tavo sesuo Aldona.

Šiandien aplankiau ir ją... Tarpduryje mus pasitiko žvali žilagalvė senučiukė – tai Tavo sesuo. Dar energinga, šviesaus proto, labai linksma. Užėjome į vidų. Prisėdome. Ant sienos iškart pastebėjau kabantį Tavo portretą. Pačioje garbingiausioje kambario vietoje. „Tu amžinai su savais“, – pagalvojau. Sesuo mums daug apie Tave pasakojo. Tavimi didžiavosi, džiaugėsi, o kartu ir liūdėjo. Tarp Jūsų, kaip žinai, devynerių metų skirtumas. Pasakojo, jog ją labai mylėjai. Dažnai atstodavai mamą, kurios, deja, anksti netekote. Gyvenote varge, bet sunkumus mokėjote pakelti.

Sesuo mums pasakojo, jog Dievas Tave buvo apdovanojęs dideliais gabumais: puikiai grojai armonika, kūrei vaidinimus, buvai geras sportininkas. Tėveliai norėjo, jog taptum kunigu, tačiau Tu pasakei: „Geriau būsiu geras pasaulietis, negu blogas kunigas.“ Tavo didžiausia svajonė buvo tapti mokytoju. Sesuo viską prisimena...

Tikriausiai žinai, jog 1948 m. gegužės 22 d. Tavo tėtis, sesuo ir brolis buvo ištremti į Rusiją, Krasnojarsko sritį, kur vargo 10 metų. Tuo metu Tu jau buvai pasirinkęs sunkų, tačiau labai garbingą ir reikalingą tautai partizanų kelią. Sesuo prisiminė Jūsų paskutinį pasimatymą bunkerį už Merkinės. Jūs daug ir nuoširdžiai tada kalbėjotės. Apie ką – per daug neatviravo. Tik prasitarė Tau tąsyk pasakiusi: „Žinai, Adolfai, neišvaizduoju Tave su ginklu rankoje.“ „TĖVYNĖ PAŠAUKĖ“, – atsakei Tu.

Pamatęs, kaip dvasiškai ir fiziškai sovietiniai okupantai naikina lietuvių tautą, jautėi pareigą priešintis priešpaušal. Visa dzūkiska širdimi nekentei okupantų, gal todėl ir pasivadina vieno iš plėšriaušiu Lietuvos paukščių vardu – Vanagas. Pamatęs, ką okupantas daro miestuose ir kaimuose, išvydęs nekaltų lietuvių kraują ir kančias, išėjai...

Išivaizduoju, kaip blaškėsi Tavo širdis, kai paskutinįkart įėjai į savo klasę. Vardan Tėvynės laisvės palikai savo mėgiamą darbą, vaikus, kuriuos auklėjai. Tu negalėjai jų atsiveikinti, turėjai pasitraukti tyliai...Palikai savo jaunutę žmoną Birutę. Tu nė neatsisveikinau savo brolio Albino, kurį globojai Alytuje. Nė puse žodžio jam negalėjai prasyti, kad išei. Palikai jį ramiai, kaip įprastai, ruošiantį pamokas... Išėjai... Ar nesigailėjai? Juk Tau buvo tik dvidešimt septyneri! Savo knygoje rašei, jog mėgdavai nakties metu stebėti stovyklą iš toliau. Tave apimdavo sunkiai nusakomas jausmas, pasinerdavai mintyse, kurių niekam neatskleidei. Žinau, Tau nebuvo lengvas partizano kelias. Tu kentėjai. Vardan Tėvynės. Žinojai, jog laisvė – neįkainojama vertybė.

Pagrindinis Tavo ir daugumos tikslas buvo gintis, nepasiduoti, išaukštinti didįjį laisvės ir žmogiškumo troškimą, netgi paaukoti savo asmeninį gyvenimą. Tu vienas iš tų, kurie nenusilenkė prieš okupantą, neišdavė savo sąžinės balso – troškai būti laisvas ir matyti laisvą tautą.

Ruošdamasi pokalbiui su Tavimi, perskaičiau keletą partizaninių knygų. Tarp jų – ir tavąją „Daugel krito sūnų...“. Man buvo labai įdomu, nes nedaug ką, būdama devintos klasės mokinė, žinojau. Dabar daug ką supratau. Stebiuosi Jūsų, partizanų, drąsa, ištvėringumu, ryžtu. Susidūrimuose su okupantais buvote be gailėsčio niekinami. To nepabūgote. Buvo net ir tokių klaičių atvejų, kai sužvėrėję okupantai įjauštydavo Jūsų kūnus dalimis, į kūno žaizdas grūdavo arklės mėšlo, išpjauštydavo liežuvius, išdraskydavo burnas... O kaip jie kankino ir Tave!... Gal geriau apie tai patylėsiu... Išėkisi...

Ilgai Tu okupantui keršijai už laisvės kovų brolių lavonus. Tavęs nebaugino kraujo dėmės ant žemės veido. Tavęs ir kitų partizanų niekuomet nenusutos lydėjusi garbė. Visad būsit minimi, kai bus kalbama apie Lietuvos Laisvę. Gyvensite tarp mūsų amžinai.

Stebiuosi, kiek Tau reikėjo drąsos ir ištvėrmės, kai slapsteisi nuo KGB, tačiau buvai išduotas ir sumintas. Net žiauriai kankinamas išlikai savimi ir degei ryžtu nepasiduoti okupantams. Šventai tikėjai laisvos Lietuvos ateitimi. Ir tikrai, Lietuva po trisdešimt trejų metų įvykdė Tavo, kovotojo už laisvę, tikslą. Tu galbūt net nežinai, jog atkūrus Lietuvos Nepriklausomą valstybę, buvai deramai įvertintas: 1997 m. Tau suteiktas kario savanorio statusas, 1998 m. – brigados generolo laipsnis, 1998 m. Lietuvos Respublikos Prezidento dekretu buvo apdovanotas 2-ojo laipsnio Vyčio kryžiaus ordinu, o 1999 m. artimieji atsiėmė Tau skirtą 1-ojo laipsnio Vyčio kryžiaus ordiną. Ir dar... Kadangi buvai ištikimas dzūkas, šių metų pavasarį Tau suteiktas Lazdijų rajono Garbės piliečio vardas.

Dabar Tave su mumis nebėra, bet už tautos Laisvę kovojusiam žmogui mirtis neegzistuoja. Tu visad gyvensi mūsų širdyse. Krauju skyneisi kelią į Laisvę, bet, deja, niekas nežino, kur dabar TU esi. Tai Tėvynė Tau motina tapo, o broliai ir seserimis – mes visi.

CKB kuopos savanoriai dalyvavo pratybose Danijoje

KASP vadas plk. Antanas Plieskis ir Danijos plk. lt. Heningas Uldalis tariasi dėl tolesnio bendradarbiavimo.

Autoriaus nuotrauka

Gr. Tomas BIKELIS

Didžiosios Kovos rinktinės 801 (CKB) kuopa

Tęsdami bendradarbiavimo su Geležinio Vilko brigada tradiciją, keturi Civilių ir karių bendradarbiavimo (CKB) kuopos kariai, kaip ir pernai, birželio 2–6 d., dalyvavo pratybose „Geltonasis riteris“ Danijoje. Savanoriai į pratybas išskrido kartu su Geležinio Vilko brigados kariais.

Du savanoriai pratybose vykdė užduotis išskleisto Geležinio Vilko štabo CKB skyriuje. Kiti du pirmą kartą dalyvavo tarptautinėse pratybose Danijos divizijos CKB paramos vieneto sudėtyje. Nors pernai pratybose teko brigados štabe priimti CKB komandą, bet apie CKB paramos vieneto procedūras nieko nežinojome, teko stačia galva šokti į nežinomą ir keliauti į artilerijos pulke įsikurusį CKB paramos vieneta. Šiuo metu vykdomose karinėse operacijose artilerijos vaidmuo darosi vis mažesnis, todėl danų divizijoje buvo nuspręsta artilerijos vienetais priskirti ir CKB funkciją. Tokiu būdu išsaugoma sukaupta artilerininkų kvalifikacija ir efektyviai panaudojama artilerijos vienetų materialinė bazė.

Atvykus buvome apginkluoti Kanadoje pagamintais šturmo karabinais m/96 ir šveicariškais pistoletais m/49. Ginkluotė atitinka Danijoje šiuo metu vystomą kovinio CKB koncepciją. Danų CKB specialistai gali vykdyti civilių ir karių bendradarbiavimo užduotis priešakinėse puolimo grandyse, pavyzdžiui, gali būti duota užduotis koviniams daliniams vos užėmus miestą surasti jame vietinės valdžios atstovus ir įtikinti (arba priversti) juos bendradarbiauti. Tai gali padėti išsaugoti rimtį ir tvarką, išvengti plėšikavimo ir vandalizmo, labai sumažinti vietos gyventojų dėl karo veiksmų patiriamus nepatogumus. Danų

CKB specialistams jau teko išbandyti šią koncepciją neramumų varginamoje Helmando provincijoje Afganistane.

Veikiant petys į petį su koviniais daliniais, CKB specialistams yra svarbu turėti skiriamąjį ženklą, kad vietiniai gyventojai galėtų juos išskirti iš kitų karių. Tuo tikslu Danijos divizijoje CKB specialistai ant savo uniformų turi prisiūtą CIMIC (t. y. CKB) antsiuvą.

Danų CKB paramos vieneto kovinis rengimas kiek skiriasi nuo mūsų – šalia mums įprastų susitikimų, projektų valdymo ir derybų paskaitų, teko mokytis vairuoti džipus, dalyvauti naktiniame orientaciniame žygyje, šaudyti ir tobulinti mūšio mieste įgūdžius specialiame treniruočiu miestelyje. Orientavimosi vietovėje varžybose lietuviams pavyko užimti antrą vietą tarp 13 komandų. Teko šaudyti netgi iš M-1 „Garand“ šautuvo – vyresni kariai Danijoje šiam ginklui jaučia tokią pačią nostalgiją, kokią seni savanoriai Lietuvoje jaučia Kalašnikovo automatui.

Pratybų metu labai susidraugavome su danų kariais – netgi pasikeitėme sauso maisto daivniais. Danams patiko, kad lietuviškuose daviniuose maistas savaime sušyla, o lietuviams, kad daniškuose daviniuose yra ir dantų šepetėliai su džiovinta dantų pasta ir indu plovikliu suvilgytos kempinėlis.

Pratybose lankėsi Sausumos pajėgų vadas brg. gen. Vytautas Žukas, lydintis Lietuvos karo atašė plk. lt. Nerijaus Rimkevičiaus.

Lietuvių karių dalyvavimas įvertintas gerai ir bendradarbiavimą numatyta plėtoti toliau. KASP vadas plk. Antanas Plieskis ir Danijos divizijos CKB paramos vieneto vadas plk. lt. Heningas Uldalis sutarė, kad rugsėjo mėnesį vyksiančiose tarptautinėse pratybose „Baltijos dvasia 2008“ dalyvaus ir du danų stebėtojai.

Nuoširdžiai užjaučiame rinktinės štabo S-1 skyriaus darbuotoją gr. Daivą Margelienę dėl tėvelio mirties.

Dainavos apygardos 1-osios rinktinės štabas

Devyniasdešimt žingsnelių

Ats. kpt. **Vytautas VOVERIS**
„Savanas“ redaktorius

Birželio 2–3 dienomis Lazdijų rajone vyko šeštoji rajono mokinių ir jaunimo pilietiškumo ugdymo šventė „Devyniasdešimt žingsnelių“. Šios šventės atsirado prieš šešerius metus kunigo Vidmanto Strioko iniciatyva. Pirmasis bandymas pavyko, paneigdamas pesimistų tvirtinimus esą mūsų jaunimas visiškai abejingas dvasinėms vertybėms, pilietiškumui, patriotizmui ir domisi tik materialiniais dalykais. Yra ir tokių, ir anokių. Prieš pusantro šimto metų vienas istorikas tvirtino žinąs dvi dykaduonių rūšis – sportininkus ir mąstytojus. Pirmieji kažką veikia iš neturėjimo ką veikti, antrieji nieko neveikia, nes nežino, ką veikti. Laikai pasikeitė, požiūriai – taip pat, sportas tapo pelningu darbu, tik „mąstytojai“, iš anksto tvirtinantys, kad nereikia nieko daryti, nes vis tiek nieko gero iš to nebus, liko.

Kunigas Vidmantas šiuo metu klebonauja Suvalkijoje, Višakio Rūdoje, bet neužmiršo jis nei Rudaminos, nei Būdvičio, o šventė šiais metais kaip tik ir vyko Būdvietyje, pačiame Lazdijų rajono pakraštelyje.

Devyniasdešimt žingsnelių todėl, jog šiais metais pažymėjome Lietuvos nepriklausomybės devyniasdešimtmetį, partizanų vado Adolfo Ramanausko-Vanago devyniasdešimtąsias gimimo metines, o rudenį devyni dešimtmečiai sukaks ir Lietuvos kariuomenei.

Į Būdvičių suvažiavo moksleiviai iš Krosnos, Kučiūnų, Verstaminų, Aštrosios Kirsnos, Šventežerio, Veisiejų, Šeštokų, Lazdijų, taip pat iš Punsko Kovo 11-osios licėjaus, Seinų „Žiburio“ gimnazijos. Atvyko ir Švenčionių Zigmo Žemaičio gimnazijos skautai. Šeimininkams – Būdvičio pagrindinei mokyklai (direktorė – Birutė Sikorskienė, direktorės pavaduotoja ugdymui – Jolanta Čer-

niauskienė) teko visais pasirūpinti, apgyvendinti, sužiūrėti, nes moksleivių gentis nerami, energija trykšte trykšta.

Teatralizuotas šventės atidarymas Būdvietyje, Salomėjos Jotautienės sodyboje, prie gražaus paminklo Būdvičio krašto žmonėms, nukentėjusiems nuo visų okupacijų, knygnešiams, politiniams kaliniams, tremtiniam ir partizanams. Vėliavėlių „Laisvės žingsnelis“ pakėlimas ir mokyklų komandų pristatymas. Visos komandos buvo paruošusios trumpas, bet nuotakingas programas – vieni dainavo, kiti deklamavo, gražiai, nuoširdžiai, nenuobodžiai...

Po šventės atidarymo moksleivių laukė jau ne devyniasdešimt žingsnelių, o penkių kilometrų žygis „1918–2008 m. istorijos keliastulpiai“. Keliastulpiai – tarpiniai punktai: 1. Nepriklausomybės kovos 1918–1920 m. 2. Suokalbis 1939 m. 3. Pirmoji sovietinė okupacija 1940–1941 m. 4. Vokiečių okupacija 1941–1944 m. 5. Tremtis 1944–1953 m. 6. Antroji sovietinė okupacija 1944–1990 m. 7. Partizaninė kova 1944–1953 m. 8. Adolfo Ramanausko-Vanago tėviškė Bielėnuose.

Tarpiniuose punktuose moksleivių komandų laukdavo trumpa pažintis su atitinkamo laikotarpio Lietuvos istorija. Štai pažintis su antrąja sovietų okupacija. Jokių pasakojimų ir aiškinimų. Atėjo komanda, išsirikio, užsirišo pionieriškus kaklaraiščius ir kiekvienas gavo popieriaus lapelį su sovietmečio poezijos posmeliu. Apie gerąjį Leniną, didįjį Spalį ir pan. Kiekvienas savo posmą garsiai ir perskaitė. Įspūdis stulbinantis, atrodo, negi iš tikrųjų buvo poetų, galėjusių taip rašyti? O juk rašė, suprantama, dėl pinigų ir patys šaipydami iš tų savo rašinėjimų. Kas parašyta, tas išliks, kaip gėdos ženklas, reimerių poezija.

Iš Ramanauskų sodybos Bielėnuose telikę tik pamatų akmenys, viskas apaugę medžiais ir krūmais. Rengiantis šventei sutvarkytas kelias, buvusi kaimo gatvė, iškirsi krūmynai sodybvietėje. Lazdijų rajono moksleiviai buvusios sodybos vietoje pastatė paminklinį akmenį. Moksleiviai įdėmiai klausėsi partizanų vado brolio Albino, sesers Aldonos, dukters Auksutės pasakojimų, laisvės kovų dalyvių ansamblio „Žilvitis“ dainų.

Rajono vicemeras Benas Rūtelionis tvirtai pažadėjo, kad pagaliau ir Lazdijuose atsirast partizanų vado vardu pavadinta gatvė. Imkim ir patikėkim! O kad nuo sunkių darbų ir rūpesčių pervargę politikai nesusipainiotų, drįstame priminti, jog ta gatvė turi vadintis taip: A. Ramanausko-Vanago gatvė. Emociškai Ramanauskas ir Ramanauskas-Vanagas ne tas pat. Ir istoriškai. Jeigu partizanas per visą kovų laikotarpį turėjo tik vieną slapyvardį, tai jis laikytinas jo pavardės sudedamąja dalimi (Juozas Vitkus-Kazimieraitis, Adolfas Ramanauskas-Vanagas, Antanas Baltūsis-Žvejys) ir tik taip reikia sakyti ir rašyti. Bet jeigu žmogus keitė slapyvardžius, turėjo jų ne vieną, tada vartotina tik pavardė (Jonas Žemaitis, Juozas Lukša). Ta pačia proga rajono valdžia neturėtų užmiršti ir kitų dviejų savo krašto partizanų vadų – Benedikto Labėno-Kariūno ir Juozo Gegužio-Diemedžio, taip pat vertų, kad jų vardai būtų įamžinti buvusios Seinų apskrities centre Lazdijuose. Labėnas-Kariūnas, beje, ne tik partizanų vadas, bet ir rašytojas (poetas, prozininkas, literatūros kritikas).

Saulei kryptant vakarop, nuvargę, bet kupini įspūdžių moksleiviai grįžo į Būdvičių. Čia jų jau laukė Dainavos savanorių rinktinės išvirsta košė ir Druskininkų kuopos parodomoji programa, dainos prie

Kunigas Vidmantas Striokas.

Albinas Ramanauskas prie paminklinio akmens broliui tėviškėje.

laužo („Čia mano kraštas Dainava“) ir poilsio vakaras.

Akmenų muziejų „Jotvingių kiemas“ Kybartų kaime įkūrė Juozo Vitkaus inžinerijos bataliono štabo S5 skyriaus viršininkas kpt. Donatas Mazurkevičius. Tiesa, kai Donatas 1990 m. pradėjo vilkti pirmuosius akmenis, jis dar negalvojo apie tarnybą, nebuvo dar ir bataliono (tarnybą pradėjo SKAT), miglotos atrodė ir mūsų nepriklausomybės perspektyvos. Kybartų kaimas bebaigiąs išnykti, telikę trys sodybos, kuriose gyvena trys užsispyrę broliai Mazurkevičiai. „Nepaliksim mes tėviškės nė už ką“, – sako Donatas. Vienas brolis ūkininkauja, antrasis tarnauja kariuomenėje, trečiasis – Valtstybės sienos apsaugos tarnyboje. „Vienas duoną augina, o du jį saugo“, – juokauja kapitonas. Šiandien Mazurkevičiaus sodyba jau tikras muziejus po atviru dangumi, kurioje yra ką pamatyti, ypač jeigu pats Donatas imasi gido pareigų. Jis gali daug ir įdomiai pasakoti apie kiekvieną eksponatą, kodėl šis akmuo guli čia, o ne kitoje vietoje, kuo jis vertingas ir skiriasi nuo kitų. Kiek čia įdėta darbo, o jo dar ir galo nematyti! Bet Lazdijų rajone atsirado dar viena įdomi ir lankytina vieta.

Kas važiuosit pro Aukštąją Kirsną Būdvičio link, užsukit ir į Kybartus, „Jotvingių kiemą“!

Kitos dienos rytą čia ir atžygiavo šventės dalyviai. Apžiūrėjo eksponatus, o muziejuje ant kalno klausėsi mišių ir kun. V. Strioko nuotaikingo pamokslų.

Iš Mazurkevičių sodybos moksleiviai nukeliavo prie kryžiaus vokiečių ir rusų kariams, žuvusiems Pirmojo pasaulinio karo mūšiuose Būdvičio apylinkėse. Kryžių pastatė daug pinigų turintys vokiečiai. To, pirmojo, karo metais vokiečių kareiviai Lietuvoje elgėsi labai žiauriai, dažnai tiesiog žvėriškai, kaip kriminaliniai nusikaltėliai, o ne kariai, ir jokios pagarbos mes jiems neįaučiame, bet kapai yra kapai, tik neužmirškime, kieno palikai ten guli. Reikėtų naujai išleisti Pirmosios respublikos laikais ats. mjr. Petro Rusecko užrašytus žmonių pasakojimus apie kryžiuočių palikuonių nusikaltimus Lietuvoje Pirmojo pasaulinio karo metais ir tada visiems viskas taptų aišku.

Prie buvusios „geležinės uždangos“ moksleivius pasitikęs Kalvarijos pasienio užkardos vadas mjr. Rimas Jarmala papasakojo apie Šengeno erdvės privalumus. Šengenas atvėrė sienas, bet nepanakinio pačių sienų.

Dvi dienas užsitęsusi šventė, su žygiais ir įdomiais susitikimais, baigėsi. Jos siela ir pagrindinė organizatorė – Krosnos pagrindinės mokyklos direktoriaus pavaduotoja Audronė Pileckienė, jos pagalbininkas šioje šventėje, Būdvičio pagrindinės mokyklos mokytojas Almantas Štreimikis, gali lengviau atsikvėpti – iki kitų metų, kitos šventės.

Kunigas Vidmantas, mokytoja Audronė, karininkas Donatas dirba realų patriotinį darbą. Kuo tokių žmonių bus daugiau, tuo bus geriau. Mums visiems, mūsų Lietuvai, mūsų tautai.

Akmenų muziejaus įkūrėjas kpt. Donatas Mazurkevičius.

Vrš. Eugenijaus Žygiučio nuotraukos

Savanas, SL 1469. steigėja Savanoriškoji krašto apsaugos tarnyba. leidžia Krašto apsaugos savanorių pajėgos. Laikraštis išeina vieną kartą per mėnesį.

Eina nuo 1991 02 09

Redakcijos adresas: 2056 Viršuliškių 36, Vilnius, Tel.: 242 77 56.

El. paštas: Vilius.Dziavecka@mil.lt

Spausdino „Respublikos“ spaustuvė, M. Sleževičiaus g. 7, Vilnius.

Ofsetinė spauda, 2 sp. lankai. Tiražas 2000 egz.

Indeksas 0099

Redaktorius ats. kpt. Vytautas Voveris.

Korespondentas gr. Vilius Dziavecka.

Dizainerė Jurgita Šeštokaitė.

Kalbos redaktorė Živilė Gurauskienė.

Rinko ir maketavo UAB „Valstiečių laikraštis“

Kaina 1 Lt 20 ct